

Azərbaycan ədəbiyyatşünaslıq elminin inkişafında xidmətləri olan alim

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə Əziz Mirəhmədovun 100 illik yubileyi qeyd olunacaq

Azərbaycan mədəniyyətindən və onun inkişaf mərhələlərindən söz açarkən ilk olaraq bu sahədə çalışan yaradıcı simaların əməyi, sənət irsi göz önündə canlanır. Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığının görkəmli nümayəndəsi, tanınmış tənqidçi və mətnşünas alim, Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, əməkdar elm xadimi, filologiya elmləri doktoru, professor Əziz Mirfeyzulla oğlu Mirəhmədovun yaradıcılıq yolu onillikləri əhatə edir.

Ömrünün gənclik dövründən başlayan sənət yolu müdriklik çağına qədər davam etmişdir. Belə insanların yaradıcılıq irsi dövlət tərəfindən bu gün böyük qayğı və diqqət əhatəsindədir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Azərbaycan ədəbiyyatında, tarixində müstəsna rolu olan sənətkarların yubiley tədbirlərinin keçirilməsi, eləcə də fəxri adlar, mükafatlarla təmin edilməsi məqsədi ilə imzaladığı sərəncamlar milli mədəniyyətimizə dövlət tərəfindən göstərilən diqqətin bariz nümunəsidir. Bu günlərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Əziz Mirəhmədovun 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Azərbaycan ədəbiyyatşünaslıq elminin inkişafında mühüm xidmətləri nəzərə alaraq, görkəmli alim Ə.Mirəhmədovun anadan olmasının 100 illik yubileyinin qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası tədbirlər planı hazırlayıb həyata keçirəcək.

Ömrünün altmış ilini ədəbiyyat tariximizin xüsusən, XIX əsri və XX əsrin əvvəllərini əhatə edən dövrünün sistemli tədqiqinə həsr etmiş, sanballı araşdırmaları ilə milli ədəbiyyatşünaslıq elmini zənginləşdirir. Alimin yaradıcılıq yolu ədəbi-elmi fikrimizin yarım əsrə yaxın əldə etdiyi nailiyyətləri, nəzəri axtarışların istiqamətlərini, onun uğurlarını və metodoloji qüsurlarını bütün dolğunluğu ilə özündə əks etdirir.

Mirzə Fətəli Axundzadə, Mirzə Ələkbər Sabir, Cəlil Məmmədquluzadə və Məhəmməd Hadi kimi qüdrətli ədəbi şəxsiyyətlər haqqında ictimai fikir cərəyanları ilə bədii fikrin əlaqələrini vəhdətdə götürən Ə.Mirəhmədovun fundamental əsərləri ədəbiyyatşünaslığımızın nailiyyətləri sırasında özünəməxsus yer tutur. Ə.Mirəhmədovun Azərbaycan romantizminin estetik prinsiplərinə dair ümumiləşdirici mülahizələri bu istiqamətdə sonrakı tədqiqatlar üçün elmi-metodoloji baza rolu oynamışdır. Onun M.Ə.Sabir haqqında Bakıda və Moskvada çap etdirdiyi fundamental monoqrafiyaları ədəbiyyatımızda ictimai satiranın tarixi gerçəkliyin təsiri ilə yeni, mütərəqqi məzmun qazanmasını, Sabir poeziyasının Azərbaycanda yeni tipli ədəbiyyatın təşəkkülündə rolunu üzə çıxarır. "Xudojestvennaya literatura" nəşriyyatının çap etdiyi "Ağlar güləyən" monoqrafiyası Sabir irsini keçmiş sovet məkanında təbliğ və təqdir etdiyi kimi, ədəbiyyatşünaslığımızın da bu səviyyədə təmsil olunmaq hüququnu və imkanlarını nümayiş etdirdi. Bütün fəaliyyəti boyu çox məhsuldar işləyən Ə.Mirəhmədov 18 kitabın, 500-dən artıq elmi məqalənin müəllifidir. Onun "M.F.Axundov", "Abdulla Şaiq", "Sabir", "Məhəmməd Hadi", "Azərbaycan Molla Nəsrəddini", "Satirik gülüşün qüdrəti", "Ağ-

lar güləyən" monoqrafiyaları, "XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında satiranın inkişafına dair", "Zakir və XIX əsr Azərbaycan satirası", "XX əsrin əvvəllərində ədəbi hərəkat: tənqidi realizm" və s. sanballı məqalələri ədəbiyyatımızın tarixinin öyrənilməsində ən etibarlı mənbələrdəndir. Hələ ötən əsrin 40-cı illərində iki cildlik "Müxtəsər Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi"nin hazırlanmasında yaxından iştirak edərək ilkin təcrübə qazanmış, sonrakı illərdə isə püxtələşmiş alim kimi üçcildlik "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi"nin əsas müəlliflərindən biri olmuşdur. O, nəşri planlaşdırılmış yeddicildlik "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi"nin də aparıcı müəlliflərindən biri idi. Yorulmaz tədqiqatçının böyük zəhməti bahasına müxtəlif illərdə Cəlil Məmmədquluzadənin əsərlərinin ikicildliyi, üçcildliyi və altıcildliyi çapa hazırlanıb nəşr edilmiş, onun tərəfindən hər nəşrə müqəddimə, izah və şərhlər yazılmışdır.

O, "Molla Nəsrəddin" jurnalının 25 illik nömrələrinin transliterasiyası, 12 cildə çapa hazırlanması və birinci cildin nəşr edilməsi işini də başa çatdırmışdı. Ölkəmizdə ədəbiyyatşünaslıq ensiklopediyasının əsas yaradıcılarından olan Ə.Mirəhmədov, eyni zamanda, mətbuat tariximizin öyrənilməsində əhəmiyyətli işlər görmüşdür. "Əkinçi" qəzetinin və "Molla Nəsrəddin" jurnalının yeni əlifba ilə nəşr edilərək geniş oxucu auditoriyasına çatdırılması alimin mətnşünaslıq sahəsində təqdirəlayiq fəaliyyətinin nəticələrindəndir. Ə.Mirəhmədov yüksəkixtisaslı elmi kadrlar hazırlanmasına böyük əmək sərf etmişdir.

Belə bir yaradıcılıq yolu keçmiş alimin 100 illik yubileyində sənət irsinə diqqət yetiriləcək, ədəbiyyat tarixi və nəzəriyyəsi, mətbuat tarixi, mətnşünaslıq, bibliografiya və kitab mədəniyyətinə dair çoxsaylı tədqiqatları diqqətə çatdırılacaq.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

